

Др Душко Лопандић и Јасминка Кроња, *Регионалне иницијативе и мултилатерална сарадња на Балкану, Европски покрет у Србији, 2010.*

Књига *Регионалне иницијативе и мултилатерална сарадња на Балкану*, недавно промовисана у Медија центру, представља један од најзначајнијих издавачких подухвата 2010. године у области савремених међународних односа и спољне политике.

Иако у импресуму и предговору књиге можемо да видимо да је реч о другом, допуњеном издању књиге која је била издата на српском и енглеском језику 2001. године, она се умногоме разликује у односу на претходно издање.

Данас, готово десет година касније, све државе Западног Балкана налазе се на путу ка чланству у Европској унији, а поједине земље Југоисточне Европе су већ и чланице ове организације (Румунија, Бугарска и Словенија). Ово је недвосмислено утицало и на промену карактера, циљева, мисије и стратегије деловања регионалних иницијатива и промоцију начела „новог регионализма“, по угледу на бројне европске субрегионе (Нордијску регију, Бенелукс, Медитеран, Балтик, и сл.).

Аутори зато регионалне иницијативе поимају не само као неопходан услов за припрему за чланство у ЕУ, већ као повољан оквир који треба да доприноси артикулацији и каналисању интереса држава региона Западног Балкана и Југоисточне Европе.

ПРОЦЕС ПОМИРЕЊА

Треба имати на уму да у јавностима држава региона и даље постоји несумњива подела између оних који сматрају да су сукоби (били они манифестни или латентни) вечита карактеристика југоистока Европе, и, са друге стране, оних који сматрају да је могућа сарадња држава и ентитета у регији са циљем решавања бројних отворених питања на билатералном и мултилатералном плану, што би, на крају, требало да допринесе и њиховом уласку у ЕУ.

Бројне су центрифугалне силе које уистину могу вратити ствари уназад. Евентуални талас новог етнонационализма, пре свега у Босни и Херцеговини, на северу Косова и у Македонији, могао би да допринесе таквом следу догађаја. Зато је превасходан циљ регионалне сарадње да доприноси бољем разумевању између актера у региону, али и процесу помирења.

Регион Балкана је током протекла два века био изложен бројним изазовима. Стална борба између, већ наведених, центрифугалних и центрипеталних сила најјасније се може детектовати у првом делу монографије у којем аутори указују на бројне покушаје сарадње и интеграције балканских земаља од друге половине 19. века.

У оквиру другог дела књиге, аутори су указали на наставак, оснивачка акта, структуру, овлашћења и процедуре рада водећих мултилатералних видова сарадње у области Балкана и Југоисточне Европе.

Трећи део монографије садржи преглед сарадње држава Балкана према појединим секторима – економија, развој инфраструктуре, демократизација, безбедност, одбрана и изградња поверења.

Однос Европске уније према Балкану анализиран је у четвртном делу књиге, у којем су аутори указали на еволуцију приступа бриселске администрације према овој регији од тзв. регионалног приступа (1996), преко процеса стабилизације и придруживања (2000) до унапређеног процеса стабилизације и придруживања 2003. године након Самита ЕУ – Западни Балкан у Солуну.

Непретенциозни и стручни ставови аутора у закључку монографије указују да су домети бројних мултилатералних иницијатива за сарадњу у региону Балкана и Југоисточне Европе позитивни, иако су оне настале под утицајем водећих чинилаца међународне заједнице (пре свега ЕУ и САД). Циљеви наведених иницијатива умногоме су лимитирани, како с правом констатују аутори, а евидентна је њихова комплементарност и усклађеност са процесом европских и евроатлантских интеграција.

Монографија *Регионалне иницијативе и мултилатерална сарадња на Балкану*, аутора др Душка Лопандића и Јасминке Кроња садржи и веома добар избор превода докумената и оснивачких аката регионалних иницијатива, али и Европске уније, којима се дефинише њен приступ Западном Балкану и Југоисточној Европи од 1996. године до данас.

Објављивање монографије помогла је Фондација Фридрих Еберт. ■

Др Драган ЂУКАНОВИЋ